Reportage

West-Vlaamse boeren bezoeken Limburgse stuwtjes tijdens studiereis

Reportage

Een groep boeren uit de West-Vlaamse gemeente Beernem was eind februari op water-studiereis in de provincie Limburg. Ze bezochten een peilgestuurd drainageproject in Bocholt en een proefproject in Kinrooi dat gezuiverd afvalwater inzet voor subirrigatie van een landbouwperceel. De studiereis was een initiatief van de gemeente Beernem om inspiratie op te doen voor waterbufferende maatregelen in drevengebied Beverhoutsveld, dat is opgenomen in het Water-landschap-programma van de Vlaamse overheid.

11 MAART 2024 – LAATST BIJGEWERKT OM 11 MAART 2024 20:54

Jerom Rozendaal

Lees meer over:
water
droogte

Met een touringcar zakte een dertigtal mensen uit de regio Beernem-Oostkamp af naar de provincie Limburg voor een studiereis over waterbeherende maatregelen. Onder hen een handvol boeren, de schepen van Landbouw en andere werknemers van de gemeente Beernem en Oostkamp. “Deze studiereis kadert in onze ambitie om Beverhoutsveld klimaatrobuust te maken door onder andere water te bufferen”, verklaart Claudio Saelens, landbouwschepen van de gemeente Beernem.
Beverhoutsveld is een drevenlandschap op de grens van Beernem, Oostkamp en Brugge dat 550 hectare bestrijkt. Beernem en Oostkamp stellen zo’n 400 hectare ter beschikking aan 90 lokale landbouwers. Het gebied wordt gekenmerkt door een nat, overstroombaar gedeelte in de noordelijke helft en een droog, zanderig gedeelte in de zuidelijke helft. Door het gebied lopen twee beken, uitmondend in een polderwaterloop (de Hoofdsloot), die op zijn beurt uitmondt in het kanaal Gent-Brugge.

Subirrigatie door omgekeerde peilgestuurde drainage

“De lage ligging en de aanwezigheid van de beken maken het gebied geschikt voor stuwtjes”, aldus Saelens die aangeeft dat er in West-Vlaanderen weinig geëxperimenteerd wordt met deze vorm van waterbeheer. In Bocholt voeren een aantal partijen, waaronder Boerennatuur, al enkele jaren testen met stuwtjes en omgekeerde peilgestuurde drainage. “De stuwtjes in de beek zorgen ervoor dat het water opgehouden wordt en niet meteen afvloeit. Dat water kan vervolgens in het drainagesysteem van de percelen gebruikt worden voor subirrigatie”, vertelt Steve Meuris van Boerennatuur Vlaanderen. Bij peilgestuurde drainage met subirrigatie wordt het drainagesysteem dus ook omgekeerd gebruikt.

Gerard Vangerven, melkveehouder uit Bocholt, is vanaf het begin betrokken bij het project Proeftuinen Droogte “Limburgse Landbouw, Vlaamse Waterbouw”. Twee jaar na de aanleg van een peilgestuurde drainage met bijhorende stuw heeft hij naar eigen zeggen al profijt ervaren van het systeem. Waar collega-landbouwers in 2022 veel droogteschade hadden aan hun maïsteelt, kende de boer dat jaar een uitstekende opbrengst. Dit dankt hij onder meer aan de mogelijkheid tot subirrigatie waardoor hij in de zomer langer water beschikbaar had op zijn perceel.

Joost Bultinck, akkerbouwer-varkenshouder met percelen in het Beverhoutsveld, is onder de indruk van de werking van de stuwtjes. Zijn perceel ligt aan een beek en ook de zandgrond is vergelijkbaar met de situatie in Limburg. “Het zou in mijn geval zeker interessant kunnen zijn, vermits er in de zomer ook voldoende water aanwezig is in de beek”, vertelt de boer die het waterpeil deze zomer wil monitoren. In het geval van Vangerven wordt diens beek jaarrond gevoed door lekwater uit de hoger gelegen Zuid-Willemsvaart.

Claudio Saelens, schepen van Landbouw in Beernem en zelf ook vleesveehouder

Water-Land-Schap voor meer klimaatrobuustheid

Met een beetje geluk zullen de eerste stuwtjes in 2024 opduiken in Beverhoutsveld, horen we van Claudio Saelens die naast schepen van Landbouw zelf ook vleesveehouder is. Het gebied is genomineerd voor het Water-Land-Schap programma, een Vlaams landinrichtingsproject dat erop gericht de klimaatrobuustheid van gebieden op te voeren en hen te beschermen tegen droogte en wateroverlast.

Beernem en Oostkamp ontvingen 1,5 miljoen euro subsidie van Water-Land-Schap om het gebied klimaatrobuuster te maken. “Een deel van dit budget is voor waterbufferende maatregelen”, aldus Saelens die aangeeft dat er zo’n vijf stuwtjes en omgekeerde drainagesystemen geïnstalleerd kunnen worden binnen de beschikbare subsidiepot. De Vlaamse overheid financiert het gros van de kosten met middelen van de Blue Deal, het programma van de regering om droogte en wateroverlast aan te pakken.

Met het plaatsen van stuwtjes, omgekeerde peilgestuurde drainage en ook andere maatregelen, die bijvoorbeeld de waterkwaliteit verbeteren, hoopt Beernem met Beverhoutsveld uit te groeien tot Vlaamse pionier op het gebied van duurzaam en klimaatrobuust landbeheer. “Een ander project in het gebied is bijvoorbeeld zuivering van het water door drainagesystemen te voorzien van filters om zo de nitraatuitvloeiing naar het oppervlaktewater te voorkomen”, vertelt Saelens.

Subirrigatie met gezuiverd afvalwater

Peilgestuurde drainage en stuwtjes waren niet het enige studieobject van de West-Vlaamse boeren. In de namiddag trok de delegatie naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Aquafin in Kinrooi. Sinds enkele jaren loopt hier een proef rond subirrigatie met gezuiverd afvalwater. Het gaat om een project van de Vrije Universiteit Brussel, de Bodemkundige Dienst van België, Boerennatuur Vlaanderen en Aquafin die samen onderzoeken of gezuiverd afvalwater gebruikt kan worden in de landbouw. Het functioneel hergebruik van effluent biedt volgens de projectdeelnemers mooie kansen tot circulair waterbeheer en droogtebestrijding.

Een deel van het effluent, dat normaal geloosd wordt in het oppervlaktewater, wordt via leidingen aangevoerd op de grasweide. De leidingen zijn aangesloten op het drainagesysteem van het perceel waardoor feitelijk subirrigatie wordt toegepast. Ook hier wordt het drainagesysteem dus omgekeerd ingezet. Het water wordt dus ter plaatse vastgehouden voor de gewassen.

“De eerste proeven met het gebruik van effluent zijn veelbelovend”, vertelt Steve Meuris van Boerennatuur. Hij geeft aan dat er al vanaf 2014 plannen lopen om met het project te starten, maar dat de wetgeving lange tijd tegen zat. Het is nog steeds verboden om effluent in te zetten voor subirrigatie. “Met deze proef proberen we een lans te breken voor dit systeem. Effluent wordt momenteel op de Itterbeek geloosd, van waaruit het in principe opgepompt mag worden voor overhead beregening. Dat deze manier van hergebruik momenteel niet kan, is dus niet echt logisch te noemen”, aldus Meuris.

Gebruik van effluent voorlopig niet toegestaan

“De reden dat het niet mag, is dat de wetgever schrik heeft dat de infiltratie van gezuiverd afvalwater op termijn een vervuilend effect kan hebben op de bodem, het grondwater of het gewas”, gaat hij verder. Aan de bron van het gezuiverde afvalwater zijn de meetwaarden goed, maar zelfs dan kunnen er accumulatie-effecten optreden doorheen de tijd. “Vooralsnog zijn de waarden van het grondwater in de proef – dat hier strikt gemonitord wordt - boven verwachting goed”, stelt Meuris.

Ook deze vorm van watercaptatie en (her)gebruik voor landbouwdoeleinden spreekt de gemeente Beernem en haar boeren aan. “Wij hebben ook een waterzuivering van Aquafin in onze gemeente en zijn al lange tijd vragende partij om het effluent in te zetten in de landbouw, maar dat is wettelijk nog niet toegestaan”, vertelt Saelens. In de plannen van de gemeente wordt het effluent overgepompt naar het waterbassin van een naburig industrieterrein waarna het vervolgens door boeren gebruik kan worden. “Wie weet kunnen we hier op langere tijd mee beginnen”, besluit de Beernemse schepen van Landbouw.

Beeld: Boerennatuur / Eigen fotografie

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada